

Тенденції політичної Інтернет-комунікації в період світової фінансової кризи

Марина Табакова,

старший викладач

Інституту підготовки кадрів

Державної служби зайнятості України

Комунікаційні процеси, що відбуваються в Україні, потребують детального їх вивчення для створення нових моделей організації суспільства, насамперед таких, що найбільше задовольнятимуть інтереси громадян. Побудова таких моделей неможлива без дослідження кількісних характеристик комунікаційних процесів як в Україні в цілому, так і в кожному її регіоні та в кожній сфері суспільного життя. Розгляду цих питань і присвячено статтю.

Серед засобів суспільної комунікації найбільший інтерес дослідників викликають засоби Інтернет-комунікації. Справа в тому, що вони, на відміну від традиційних засобів (неелектронні ЗМІ, соціологічні опитування, радіо, телебачення, телефон, пошта тощо), дають можливість отримувати кількісні характеристики за допомогою облікових систем, що й дозволяє використовувати Інтернет не тільки як засіб комунікації, а й засіб дослідження комунікаційних процесів.

У статті [1] ми дослідили показники кількості зареєстрованих Інтернет-користувачів у регіонах України, загальної кількості зареєстрованих у регіонах сайтів, е-ЗМІ та політичних Інтернет-ресурсів, на підставі чого зробили висновок про рівень розвиненості політичної Інтернет-комунікації в Україні та глибину проникнення засобів політичної комунікації в регіональний Інтернет-простір. У статті [2] ми дослідили комунікаційні процеси засобами Інтернету в конкретній сфері суспільно-політичної діяльності, а саме комунікаційні процеси, що відбуваються в середовищі Інтернет, котрі пов'язані з пошуком роботи. В результаті було зроблено висновки про показники потенційної трудової міграції в регіонах України.

Метою цього дослідження є аналіз кількісних показників комунікаційних процесів, що здійснюються за допомогою Інтернету у сфері політичного життя українського суспільства. Цьому питанню приділяють певну увагу такі, зокрема, вчені, як Г. Акопов, В. Ачкасов, Л. Василенко, М. Грачов, Є. Данилова, В. Березін, М. Пономарьов [3 - 9]. У їхніх дослідженнях вивчаються переважно окремі концептуальні питання політичної Інтернет-комунікації, але не йдеться про отримання та аналіз кількісних її показників, на підставі яких могли б обґрунтовуватися концептуальні висновки.

Для досягнення мети дослідження ми опрацювали дані аналітико-статистичної рейтингової системи Bigmir (<http://www.bigmir.net/>) щодо українських політичних Інтернет-ресурсів та Інтернет-ресурсів загальної тематики за вересень 2008 і лютий 2009 року, на підставі чого отримали кількісні характеристики динаміки і топології українського політичного Інтернету.

За даними системи Bigmir, середньодобова аудиторія українського Інтернету у вересні 2008 року склала 1.804.786 користувачів на добу. В лютому 2009 їх кількість склала 2.243.981, що становить зростання на 24 %. За рейтингом популярності лідерами серед пошукових запитів у вересні 2008 року стали: а) запити новин – 256.181 запит на добу (друга сходинка в рейтингу запитів) і запити погоди – 794.159 запитів на добу (перша сходинка). В лютому 2009 року рівні уваги українських Інтернет-користувачів до новин і погоди наблизились: погода – 343.012 запитів на добу, новини – 314.851 запит. Отже інтерес до Інтернет-новин зріс на 30 %.

За даними облікової системи Bigmir, на початок вересня 2008 року загальна кількість зареєстрованих в Україні політичних Інтернет-ресурсів склала 420 сайтів, з яких 253 сайти віднесені до категорії таких, що постійно відвідуються. На початок лютого 2009 року таких ресурсів зареєстровано 540, з них 316 відвідуються постійно. Отже з вересня 2008 по лютий 2009 року кількість українських політичних Інтернет-ресурсів, що постійно відвідуються, зросла на 25 %.

Для дослідження динаміки середньодобової активності відвідувачів українських регіональних політичних web-ресурсів (сайтів) та їх територіального розподілу нами була отримана інформація облікової системи Bigmir щодо: а) кількості політичних сайтів, зареєстрованих в кожному регіоні України; б) середньодобової кількості відвідувачів регіональних політичних web-ресурсів; в) кількості політичних сайтів, відвіданих Інтернет-користувачами кожного регіону України в інших її регіонах; г) середньодобової кількості відвідувачів з кожного регіону України політичних сайтів, зареєстрованих в інших регіонах у вересні 2008 та в лютому 2009 року (таблиця 1).

Аналіз цих даних дозволив зробити висновки щодо динаміки і топології

політичної Інтернет-комунікації в регіонах України. Так, за період з вересня 2008 по лютий 2009 року в регіональному Інтернет-просторі помітно зросла кількість політичних сайтів. У регіонах Вінниці і Сум у вересні 2008 року не було зареєстровано жодного політичного Інтернет-ресурсу, в лютому ж 2009 року там зареєстровано по одному сайту. Отже у відсотковому відношенні в регіонах Вінниці і Сум показник збільшення кількості зареєстрованих політичних Інтернет-ресурсів з вересня 2008 по лютий 2009 року становить 100 % (таблиця 2). В регіоні Чернігова кількість регіональних політичних ресурсів збільшилась на 67 %; в регіонах Івано-Франківська, Луганська, Полтави, Херсона – на 50 %; в регіоні Одеси кількість політичних регіональних ресурсів збільшилась на 38 %; в регіонах Житомира, Миколаєва, Черкас збільшення дорівнює 33 %; в регіоні Дніпропетровська кількість регіональних політичних Інтернет-ресурсів збільшились на 29 %; кількість політичних Інтернет-ресурсів в регіонах Криму, Рівного, Тернополя зросла на 25 %; в регіонах Кіровограда і Хмельницького – на 20 %; Донецька і Запоріжжя – на 14 %. Мінімальний відсоток збільшення кількості регіональних політичних Інтернет-ресурсів з вересня 2008 по лютий 2009 року зафіксовано в регіонах Харкова – 7 %, Львова – 6 %, Києва – 4 %. Таким чином, зростання кількості регіональних політичних Інтернет-ресурсів в Україні з вересня 2008 по лютий 2009 року складає від 4 % у регіоні Київ до 100 % у регіонах Вінниці і Сум.

Таблиця 1

Середньодобові показники регіональної політичної
Інтернет-комунікації у вересні 2008 – лютому 2009 року

Регіони	Кількість відвідуваних політичних регіональних сайтів		Кількість відвідувачів політичних регіональних сайтів (хости)		Кількість відвідуваних політичних сайтів з регіону		Кількість відвідувачів політичних сайтів з регіону (хости)		Середньодобова українська Інтернет аудиторія (хости)	
	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий
Вінниця	0	1	0	7	45	62	142	150	9853	12200
Дніпропетровськ	5	9	16	65	111	138	940	1232	96376	116883
Донецьк	6	8	2611	179	111	119	1137	727	89282	109244
Житомир	3	6	44	88	21	31	37	49	3238	4312
Закарпаття	7	9	105	176	35	41	77	89	5758	7348
Запоріжжя	3	4	40	70	84	84	470	296	45329	43118
Івано-Франківськ	1	3	3	11	53	77	171	283	8795	15036
Київ	174	188	28602	25969	247	292	14257	1389	1081545	1322151
Кіровоград	2	3	10	11	41	56	114	110	8043	10971
Крим	3	5	48	156	86	98	585	458	47746	64936
Луганськ	1	3	11	34	60	90	249	274	19917	31900
Львів	16	18	946	1788	125	146	1195	1048	63391	67158
Миколаїв	1	2	10	20	66	80	377	266	20336	27667
Одеса	5	11	377	584	129	118	1550	1003	113952	123104

**Тенденції політичної Інтернет-комунікації
в період світової фінансової кризи**

Марина Табакова

Регіони	Кількість відвідуваних політичних регіональних сайтів		Кількість відвідувачів політичних регіональних сайтів (хости)		Кількість відвідуваних політичних сайтів з регіону		Кількість відвідувачів політичних сайтів з регіону (хости)		Середньодобова українська Інтернет аудиторія (хости)	
	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий	Вересень	Лютий
Полтава	1	3	18	40	69	130	321	611	22690	51172
Рівне	3	5	63	120	60	89	224	250	11215	14717
Суми	0	1	0	4	50	69	174	207	10768	16081
Тернопіль	3	5	58	119	63	70	236	292	8883	12421
Харків	14	16	584	516	119	160	1203	1262	82961	122358
Херсон	1	3	6	58	37	46	109	139	8274	12244
Хмельницький	2	3	23	37	56	59	198	149	12836	14442
Черкаси	1	2	4	8	64	84	317	269	17116	22316
Чернігів	1	5	31	422	43	64	123	161	7151	11996
Чернівці	1	3	2	35	27	40	58	87	3677	6141

За період з вересня 2008 по лютий 2009 року кількість політичних сайтів, зареєстрованих в інших регіонах і тих, що відвідуються регіональними Інтернет-користувачами, змінювалась так: в регіоні Одеси на 4 % зменшилась кількість відвідуваних політичних сайтів інших регіонів; в регіоні Запоріжжя кількість відвідуваних політичних сайтів інших регіонів не змінилась; в регіонах Хмельницького і Донецька кількість відвідуваних політичних веб-ресурсів інших регіонів збільшилась на 3 %. На 5 % збільшилась кількість політичних сайтів, на які виходять користувачі з регіону Тернопіль. На 8 % збільшилась кількість політичних сайтів інших регіонів, що відвідуються користувачами з регіонів Закарпаття, Львова і Києва. В регіонах Дніпропетровська і Херсона збільшення дорівнює 11 %. На 15 – 20 % більше проглядають політичні сайти інших регіонів користувачі з регіонів Харкова, Кіровограда, Вінниці, Сум, Івано-Франківська, Чернівців, Чернігова, Луганська. Діапазон розбіжності — від 4 % до 20 %.

Кількість політичних веб-ресурсів, зареєстрованих в регіоні, є показником розвиненості політичного веб-простору регіону, але не показником активності участі його населення в політичній Інтернет-комунікації — таким показником є відвідування політичних веб-ресурсів. Тому ми отримали дані облікової системи Vigmir щодо середньодобової кількості відвідувачів регіональних політичних веб-ресурсів і середньодобової кількості регіональних відвідувачів, які відвідали політичні сайти, зареєстровані в інших регіонах України, у вересні 2008 та в лютому 2009 року. Середньодобове відвідування користувачами мережі Інтернет кожного регіону України регіональних політичних веб-ресурсів і політичних веб-ресурсів, зареєстрованих в інших регіонах, з вересня 2008 по лютий 2009 року змінювалося (таблиця 2): користувачі регіону Донецька зменшили зацікавлення до політичних сайтів свого регіону на

87 %, а до політичних сайтів інших регіонів на 22 %. Користувачі регіону Києва, навпаки, зменшили відвідування своїх регіональних політичних ресурсів на 5 %, а політичних сайтів інших регіонів на 82 %. І хоча це може свідчити про певну інформаційну політичну втому, в цілому ж інтерес до своїх регіональних політичних ресурсів зростає.

Таблиця 2

Динаміка політичного інтересу у загальній Інтернет-аудиторії
(вересень 2008 – лютий 2009 рр.)

Регіони	Кількість відвідуваних політичних регіональних сайтів вересень/лютий	Кількість відвідувачів політичних регіональних сайтів (хости) вересень/лютий	Кількість відвідуваних політичних сайтів з регіону вересень/лютий	Кількість відвідувачів політичних сайтів з регіону (хости) вересень/ лютий	Частка у вересні	Частка в лютому	Пріріст
Вінниця	100%	100%	16%	3%	1,4%	1,3%	-0,2%
Дніпропетровськ	29%	60%	11%	13%	1,0%	1,1%	0,1%
Донецьк	14%	-87%	3%	-22%	4,2%	0,8%	-3,4%
Житомир	33%	33%	19%	14%	2,5%	3,2%	0,7%
Закарпаття	13%	25%	8%	7%	3,2%	3,6%	0,4%
Запоріжжя	14%	27%	0%	-23%	1,1%	0,8%	-0,3%
Івано-Франківськ	50%	57%	18%	25%	2,0%	2,0%	0,0%
Київ	4%	-5%	8%	-82%	4,0%	2,1%	-1,9%
Кіровоград	20%	5%	15%	-2%	1,5%	1,1%	-0,4%
Крим	25%	53%	7%	-12%	1,3%	0,9%	-0,4%
Луганськ	50%	51%	20%	5%	1,3%	1,0%	-0,3%
Львів	6%	31%	8%	-7%	3,4%	4,2%	0,8%
Миколаїв	33%	33%	10%	-17%	1,9%	1,0%	-0,9%
Одеса	38%	22%	-4%	-21%	1,7%	1,3%	-0,4%
Полтава	50%	38%	31%	31%	1,5%	1,3%	-0,2%
Рівне	25%	31%	19%	5%	2,6%	2,5%	0,0%
Суми	100%	100%	16%	9%	1,6%	1,3%	-0,3%
Тернопіль	25%	34%	5%	11%	3,3%	3,3%	0,0%
Харків	7%	-6%	15%	2%	2,2%	1,5%	-0,7%
Херсон	50%	81%	11%	12%	1,4%	1,6%	0,2%
Хмельницький	20%	23%	3%	-14%	1,7%	1,3%	-0,4%
Черкаси	33%	33%	14%	-8%	1,9%	1,2%	-0,6%
Чернігів	67%	86%	20%	13%	2,2%	4,9%	2,7%
Чернівці	50%	89%	19%	20%	1,6%	2,0%	0,4%

Користувачі регіону Харкова, наприклад, зменшили інтерес до своїх регіональних політичних ресурсів на 6 % і на 2 % збільшили відвідування політичних ресурсів інших регіонів. Від 20 % до 35 % зросло відвідування регіональних політичних ресурсів в Одесі, Хмельницькому, Закарпатті, Запоріжжі, Львові, Рівному, Житомирі, Миколаєві, Черкасах, Тернополі, Полтаві. В регіонах Луганська, Криму, Івано-Франківська, Дніпропетровська відвідування місцевих політичних ресурсів зросло від 50 % до 60 %. Найвищий відсоток зростання відвідування ресурсів свого регіону відзначено в Чернігові (86 %) і Чернівцях (89 %).

Відвідування регіональних веб-ресурсів змінювалась в діапазоні від 87 % до 100 %.

Дані щодо відвідування регіональними користувачами мережі Інтернет політичних сайтів, зареєстрованих в інших регіонах, свідчать про зниження політичного інтересу до зовнішніх політичних веб-ресурсів. Регіони Запоріжжя, Донецька, Одеси зменшили відвідування політичних сайтів інших регіонів на 20 % і більше. В регіоні Миколаєва таке відвідування зменшилось на 17 %, у Хмельницькому – на 14 %, в Криму – на 12 %, в Черкасах — на 8 %, у Львові – на 7 %, в Кіровограді – на 2 %. Зростання відвідування політичних ресурсів інших регіонів на 10 – 20 % зафіксовано в регіонах Тернополя, Херсона, Чернігова, Дніпропетровська, Житомира, Чернівців. У регіоні Івано-Франківська відвідування політичних ресурсів інших регіонів збільшилось на 25 %. Лідером збільшення відвідування політичних ресурсів інших регіонів став регіон Полтави – 31 %.

Відвідування політичних ресурсів інших регіонів змінювалося в діапазоні від 82 % до 31 %.

В таблиці 3 ми показали кількісні характеристики динаміки розвитку та активності відвідувань внутрішньо- і зовнішньорегіональних політичних веб-просторів України з вересня 2008 по лютий 2009 року.

Таблиця 3

**Сумарні середньодобові показники динаміки регіональної
політичної Інтернет-комунікації в Україні
з вересня 2008 року по лютий 2009 року**

Кількість відвідуваних політичних регіональних сайтів	Кількість відвідуваних політичних сайтів з регіону	Кількість відвідуваних політичних регіональних сайтів	Кількість відвідуваних політичних сайтів з регіону	Кількість відвідувачів політичних регіональних сайтів (хости)	Кількість відвідувачів політичних сайтів з регіону (хости)	Кількість відвідувачів політичних регіональних сайтів (хости)	Кількість відвідувачів політичних сайтів з регіону (хости)
вересень	вересень	лютий	лютий	вересень	вересень	лютий	лютий
254	1802	316	2243	33612	24264	30517	10801

За результатами аналізу кількісних характеристик динаміки і топології українського політичного веб-простору та активності політичної Інтернет-комунікації в регіонах України ми зробили такі **висновки**:

1) з вересня 2008 по лютий 2009 року показник динаміки розвитку політичного веб-простору за регіонами України, що характеризується зростанням кількості зареєстрованих політичних сайтів в регіоні, становив від 4 % в регіоні Києва до 100 % в регіонах Вінниці і Сум;

2) з вересня 2008 по лютий 2009 року показник динаміки активності відвідувань політичного веб-простору за регіонами України, що характеризується зростанням кількості відвідувачів як регіональних, так і зовнішніх політичних сайтів, становив від 61 % в регіоні Донецька до 58 % в регіоні Чернігова. Загальноукраїнський показник динаміки активності відвідувань політичного веб-простору за цей період становить 16 %;

3) з вересня 2008 по лютий 2009 року співвідношення кількості відвідування політичних сайтів свого регіону (12 %) до кількості відвідування політичних сайтів інших регіонів (88 %) не змінилось;

4) за період з вересня 2008 по лютий 2009 року зафіксовано зміщення співвідношення активності Інтернет-аудиторії з активності зовнішньорегіональної політичної Інтернет-комунікації до внутрішньорегіональної: 42 % до 58 % у вересні 2008 та 26 % до 74 % у лютому 2009 року.

Ці дані свідчать, що в умовах світової фінансової кризи спостерігається тенденція до збільшення інтенсивності зростання політичного інтересу користувачів мережі Інтернет до політичних веб-ресурсів своїх регіонів та зниження інтересу до політичних веб-ресурсів інших регіонів.

Література:

1. **Табакова М.** Кількісні характеристики політичного Інтернет-простору України // Політичний менеджмент, № 1(34), 2009. – С. 87 - 94.

2. **Табаків В. З., Табакова М. В.** Прогнозування потенційної міграції трудових ресурсів // Ринок праці та зайнятість населення, №1(18), 2009. – С. 84 - 89.

3. **Акопов Г. Л.** Глобальные проблемы и опасности сетевой политики, Ростов: Ростиздат, 2004. - 192 с.

4. Этнополитология: учебник / В. А. Ачкасов. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2005. – 336 с.

5. Информационная культура в контексте глобальных изменений [Электронный ресурс] / Л. А. Василенко, И. Н. Рыбакова. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/D48VasilinkoRybakova.htm>, 25.04.2009 р.

6. **Данилова Е. Е.** Информационное развитие социальных систем. – М.: Изд. РИП-Холдинг, 2002. - 130 с.

7. **Березин В. М.** Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. – М.: Изд. РИП-холдинг, 2003. - 174 с.

8. Пономарев Н. Ф. Информационная политика органа власти: пропаганда, антипропаганда, контрпропаганда. — Пермь: Издательство Пермского государственного технического университета, 2007. - 328 с.

9. Грачев М. Н. Политическая коммуникация // Вестник Российского университета дружбы народов. — Серия: Политология. — 1999. — № 1. — С. 24 — 39.